Teisipäev, 27. aprill 2021

P9_TA(2021)0124

Raamprogrammi „Euroopa horisont“ loomine ning selle osalemis- ja levitamisreeglite kehtestamine ***II

Euroopa Parlamendi 27. aprilli 2021. aasta seadusandlik resolutsioon nõukogu esimese lugemise seisukoha kohta eesmärgiga võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm „Euroopa horisont“ ja kehtestatakse selle osalemis- ja levitamisreeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1290/2013 ja (EL) nr 1291/2013 (07064/2/2020 – C9-0111/2021 – 2018/0224(COD))

(Seadusandlik tavamenetlus: teine lugemine)

(2021/C 506/25)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse nõukogu esimese lugemise seisukohta (07064/2/2020 – C9-0111/2021),

— võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee 17. oktoobri 2018. aasta ([1]) ja 16. juuli 2020. aasta ([2]) arvamusi,

— võttes arvesse Regioonide Komitee 9. oktoobri 2018. aasta arvamust ([3]),

— võttes arvesse oma esimese lugemise seisukohta ([4]) Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud komisjoni ettepaneku (COM(2018)0435) suhtes,

— võttes arvesse komisjoni muudetud ettepanekut (COM(2020)0459),

— võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 294 lõiget 7,

— võttes arvesse vastutava komisjoni poolt kodukorra artikli 74 lõike 4 kohaselt heaks kiidetud esialgset kokkulepet,

— võttes arvesse kodukorra artiklit 67,

— võttes arvesse tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjoni soovitust teisele lugemisele (A9-0122/2021),

1. kiidab nõukogu esimese lugemise seisukoha heaks;

2. kiidab heaks käesolevale resolutsioonile lisatud Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni ühisavalduse;

3. kiidab heaks käesolevale resolutsioonile lisatud Euroopa Parlamendi avalduse;

4. võtab teadmiseks käesolevale resolutsioonile lisatud nõukogu ja komisjoni avaldused;

5. märgib, et seadusandlik akt võetakse vastu kooskõlas nõukogu seisukohaga;

6. teeb presidendile ülesandeks kirjutada koos nõukogu eesistujaga seadusandlikule aktile alla vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 297 lõikele 1;

7. teeb peasekretärile ülesandeks pärast kõikide menetluste nõuetekohase läbiviimise kontrollimist seadusandlikule aktile alla kirjutada ja korraldada kokkuleppel nõukogu peasekretäriga selle avaldamine *Euroopa Liidu Teatajas*;

8. teeb presidendile ülesandeks edastada Euroopa Parlamendi seisukoht nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide parlamentidele.

([1]) ELT C 62, 15.2.2019, lk 33.
([2]) ELT C 364, 28.10.2020, lk 124.
([3]) ELT C 461, 21.12.2018, lk 79.
([4]) Vastuvõetud tekstid, 17.4.2019, P8_TA(2019)0395.

Teisipäev, 27. aprill 2021

LISA

Ühine poliitiline avaldus vabanenud vahendite taaskasutamise kohta seoses programmiga „Euroopa horisont“

Ühisdeklaratsioonis vabanenud vahendite taaskasutamise kohta seoses teadusprogrammiga ([1]) leppisid Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kokku, et teevad teadusprogrammi jaoks aastatel 2021–2027 uuesti kättesaadavaks kulukohustuste assigneeringud, mis vastavad kuni 0,5 miljardile eurole (2018. aasta hindades) vabastatud kulukohustuste summast, mis tuleneb raamprogrammi „Euroopa horisont“ või sellele eelnenud programmi „Horisont 2020“ kuuluvate projektide täielikust või osalisest rakendamata jätmisest, nagu on sätestatud finantsmääruse artikli 15 lõikes 3. Ilma et see piiraks eelarvepädevate institutsioonide volitusi ja komisjoni volitust eelarvet täita, lepivad Euroopa Parlament, nõukogu ja komisjon kokku, et selle summa soovituslik jaotus on järgmine:

— 300 000 000 eurot 2018. aasta püsivhindades teemavaldkonnale „Digivaldkond, tööstus ja kosmos“, eelkõige kvantteadusele;

— 100 000 000 eurot 2018. aasta püsivhindades teemavaldkonnale „Kliima, energeetika ja liikuvus“; ning

— 100 000 000 eurot 2018. aasta püsivhindades teemavaldkonnale „Kultuur, loovus ja kaasav ühiskond“.

Parlamendi avaldus assotsieerimislepingute kohta

ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktis i on sätestatud, et assotsieerimislepingute sõlmimiseks ELi toimimise lepingu artikli 217 tähenduses on vaja Euroopa Parlamendi nõusolekut. Kolmandate riikide ühinemist programmiga „Euroopa horisont“ käsitlevad tingimused on ka sageli selliste assotsieerimislepingute osa. Euroopa Parlamenti tuleb nõusoleku andmiseks teavitada viivitamata ja täielikult kõigil menetluse etappidel vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikele 10. Nõuetekohase parlamentaarse kontrolli tagamiseks on lisaks vaja, et need lepingud hõlmaksid kõiki liidu ja asjaomase kolmanda riigi suhete asjakohaseid aspekte seoses programmiga „Euroopa horisont“.

Seetõttu eeldab Euroopa Parlament, et kui nõukogu võtab ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohaselt vastu otsuse, millega kehtestatakse kolmanda riigi ühinemist programmiga „Euroopa horisont“ käsitleva lepinguga loodud organis liidu nimel võetavad seisukohad, ei too need seisukohad kaasa Euroopa Parlamendi nõusoleku saamise nõudest kõrvalehoidmist, jättes selle kolmanda riigi programmis „Euroopa horisont“ osalemise oluliste aspektide kindlaksmääramise kõnealuse organi ülesandeks.

Seetõttu on Euroopa Parlament seisukohal, et selliseid ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 kohaseid nõukogu otsuseid, mis käsitlevad assotsieerimislepingute osi, mis puudutavad kolmanda riigi ühinemist programmiga „Euroopa horisont“, tuleks vastu võtta võimalikult vähe. Kui liidu läbirääkija või nõukogu või selle erikomitee, kui ta esitab läbirääkijale juhised, kaalub sellise nõukogu otsuse vastuvõtmist, eeldab Euroopa Parlament, et teda teavitatakse viivitamata ja täielikult menetluse kõigil etappidel, sealhulgas esitades põhjendatud arvamuse selle kohta, miks on lepinguga loodud organil vaja võtta liidu nimel seisukoht, et saavutada liidu eesmärgid, mis on sätestatud [programmi „Euroopa horisont“ käsitlevas määruses] ja [nõukogu otsuses, millega luuakse eriprogramm].

Komisjoni avaldus põhjenduse 47 kohta

Komisjon kavatseb täita Euroopa Innovatsiooninõukogu rahastamisvahendi „Accelerator“ eelarvet viisil, mis tagab, et VKEdele, sealhulgas idufirmadele üksnes toetustena antav toetus vastab programmi „Horisont 2020“ VKEde rahastamisvahendi eelarvest antavale toetusele kooskõlas programmi „Euroopa horisont“ käsitleva määruse artikli 48 lõikes 1 ja põhjenduses 47 sätestatud tingimustega.

Komisjoni avaldus artikli 6 kohta

Taotluse korral kavatseb komisjon vahetada Euroopa Parlamendi vastutava komisjoniga arvamusi järgmistes küsimustes: i) ELi toimimise lepingu artiklitel 185 ja 187 põhinevate võimalike partnerluste kandidaatide nimekiri, mille kohta koostatakse (esialgsed) mõjuhinnangud; ii) missiooninõukogude kindlaks määratud esialgsete missioonide loetelu; iii) strateegilise kava tulemused enne selle ametlikku vastuvõtmist ning iv) tutvustab ja jagab tööprogrammidega seotud dokumente.

([1]) ELT C 444 I, 22.12.2020, lk 3.

Teisipäev, 27. aprill 2021

Komisjoni avaldus eetika / tüvirakkudega seotud teadusuuringute kohta – artikkel 19

Euroopa Komisjon teeb raamprogrammi „Euroopa horisont“ kohta ettepaneku jätkata ELis inimese loote tüviraku-uuringute rahastamise üle otsustamisel sama eetikaraamistikuga nagu raamprogrammis „Horisont 2020“.

Euroopa Komisjon teeb ettepaneku jätkata selle eetikaraamistikuga sellepärast, et see on võimaldanud kogemuste varal kõnealuse paljutõotava teadusvaldkonna jaoks välja kujundada vastutustundliku lähenemisviisi, mis on seni teadusprogrammis, milles osaleb teadlasi paljudest väga erinevate normidega riikidest, rahuldavalt toiminud.

1. Raamprogrammi „Euroopa horisont“ käsitlevas otsuses jäetakse liidu rahastamisest selge sõnaga välja kolm teadusuuringute valdkonda:

— teadusuuringud, milles keskendutakse inimese kloonimisele reproduktiivsel eesmärgil;

— teadusuuringud, milles keskendutakse inimese genotüübi muutmisele selliselt, et need muutused võivad päritavaks saada;

— teadusuuringud, milles keskendutakse inimese embrüote loomisele üksnes teadustöö või tüvirakkude saamise eesmärgil, sealhulgas keharakkude tuuma siirdamise abil.

2. Teadusuuringuid, mis on keelatud kõikides liikmesriikides, ei rahastata. Teadusuuringuid ei rahastata liikmesriikides, kus sellised uuringud on keelatud.

3. Programmi „Euroopa horisont“ käsitlev otsus ja sätted eetikaraamistiku kohta, millega reguleeritakse inimese loote tüviraku-uuringute rahastamist liidu vahenditest, ei kätke endas mingisugust hinnangut liikmesriikides selliseid teadusuuringuid reguleerivate õigus- ega eetikaraamistike kohta.

4. Euroopa Komisjon ei kutsu oma konkursikutsetes selge sõnaga üles kasutama inimese loote tüvirakke. Nii täiskasvanute kui ka loote tüvirakkude kasutamise või kasutamata jätmise üle otsustavad teadlased vastavalt eesmärkidele, mida nad soovivad saavutada. Praktikas on kõige suurem osa tüviraku-uuringutele eraldatud liidu vahenditest suunatud täiskasvanute tüvirakkude kasutamisele. Puudub põhjus, miks see peaks programmis „Euroopa horisont“ oluliselt muutuma.

5. Iga projekt, milles soovitakse kasutada inimese loote tüvirakke, peab läbima edukalt teadusliku hindamise, mille käigus sõltumatud teaduseksperdid hindavad, kas selliste tüvirakkude kasutamine on püstitatud teaduslike eesmärkide saavutamiseks vajalik.

6. Teadusliku hindamise edukalt läbinud taotlustele korraldab Euroopa Komisjon range eetikakontrolli. Seejuures võetakse arvesse põhimõtteid, mida sisaldavad Euroopa Liidu põhiõiguste harta ning asjaomased rahvusvahelised konventsioonid, näiteks 4. aprillil 1997 Oviedos alla kirjutatud Euroopa Nõukogu inimõiguste ja biomeditsiini konventsioon ning selle lisaprotokollid ja UNESCO inimgenoomi ning inimõiguste ülddeklaratsioon. Eetikakontrolli üks eesmärk on ka kontrollida, kas esitatud taotlustes on järgitud nende riikide eeskirju, kus teadusuuringuid tehakse.

7. Erijuhtudel võib eetikakontrolli teha projekti käigus.

8. Igale projektile, milles soovitakse kasutada inimese loote tüvirakke, tuleb enne asjaomaste uuringute algust hankida asjaomase riikliku või kohaliku eetikakomisjoni heakskiit. Järgida tuleb kõiki riiklikke eeskirju ja menetlusi, sealhulgas neid, mis käsitlevad vanemate nõusolekut, rahaga ahvatlemise keeldu jms. Kontrollitakse seda, kas projektis on viidatud litsentsimis- ja kontrollimeetmetele, mida peavad võtma selle liikmesriigi pädevad asutused, kus teadusuuringuid tehakse.

9. Taotlus, mis läbib edukalt teadusliku hindamise, riikliku või kohaliku eetikakontrolli ja Euroopa Komisjoni eetikakontrolli, esitatakse eraldi heakskiitmiseks liikmesriikidele, kes tulevad kokku kontrollimenetluse kohaselt toimiva komiteena. Inimese loote tüvirakkude kasutamist ettenägevaid projekte, mida liikmesriigid heaks ei kiida, ei rahastata.

10. Euroopa Komisjon jätkab tööd selle nimel, et liidu rahastatud tüviraku-uuringute tulemused oleksid kättesaadavad kõikidele teadlastele ja teeniksid seega kõikide riikide patsientide huve.

11. Euroopa Komisjon toetab meetmeid ja algatusi, mis aitavad inimese loote tüviraku-uuringuid vastutustundlikult ja eetiliselt koordineerida ja otstarbekamaks teha. Eelkõige jätkab komisjon inimese loote tüvirakuliinide Euroopa registri toetamist. Selle registri toetamine võimaldab jälgida Euroopas olemasolevaid inimese loote tüvirakke, aitab kaasa nende parimale kasutamisele teadlaste poolt ning võib aidata vältida tarbetut uute tüvirakuliinide loomist.

12. Euroopa Komisjon jätkab praegust tava ega esita kontrollimenetluse kohaselt toimivale komiteele kinnitamiseks projektitaotlusi, mis hõlmavad teadusuuringuid, mille käigus hävitatakse inimese looteid, sh tüvirakkude saamiseks. Selle uurimisetapi rahastamisest väljajätmine ei takista liidu vahendite eraldamist järgmistele etappidele, milles kasutatakse inimese loote tüvirakke.

Komisjoni avaldus artikli 5 kohta

Komisjon võtab teadmiseks kaasseadusandjate poolt artikli 5 sõnastuse suhtes saavutatud kompromissi. Komisjoni arusaama kohaselt piirdub artikli 1 lõike 2 punktis c nimetatud kaitseuuringute eriprogramm üksnes tulevase Euroopa Kaitsefondi raames tehtavate teadusuuringutega, samas kui arengumeetmed jäävad käesoleva määruse kohaldamisalast välja.

Komisjoni avaldus artikli 16 lõike 1 punkti d kohta

Komisjon toetab täielikult inimõiguste austamist, nagu on sätestatud Euroopa Liidu lepingu artiklis 21 ja selle teises lõigus: „Liit püüab arendada suhteid ja partnerlust kolmandate riikide ja rahvusvaheliste, piirkondlike või ülemaailmsete organisatsioonidega, kes jagavad esimeses lõigus osutatud põhimõtteid. Komisjon avaldab siiski kahetsust, et inimõiguste austamine on lisatud artikli 16 lõike 1 punkti d nende kriteeriumide hulka, mida kolmandad riigid peavad programmiga assotsieerumiseks täitma. Üheski teises tulevase mitmeaastase finantsraamistiku alla kuuluvas ELi programmis ei peetud vajalikuks sellise selgesõnalise viite lisamist, ehkki ei ole vähimatki kahtlust, et EL püüab välissuhetes kolmandate riikidega järgida kõigi oma vahendite ja poliitikavaldkondade raames inimõiguste küsimuses järjepidevat lähenemisviisi ning et komisjon peaks sellest lähtuma kõnealuse sätte rakendamisel.

Nõukogu avaldus

Nõukogu kutsub komisjoni üles tagama kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 218 nõukogu maksimaalse osalemise läbirääkimistes, mida peetakse kolmandate riikide liidu programmidega, sealhulgas ELi teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammiga „Euroopa horisont“ ühinemise üle. Selleks võib nõukogu kooskõlas ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 4 määrata erikomitee, kellega konsulteerides peetakse läbirääkimisi, sealhulgas selliste lepingute ülesehituse ja sisu osas.

Nõukogu tuletab sellega seoses meelde ELi lepingu artikli 13 lõike 2 teises lauses sätestatud ELi institutsioonide vahelise lojaalse koostöö põhimõtet ning asjakohast Euroopa Liidu Kohtu praktikat seoses ELi toimimise lepingu artikli 218 lõikega 4, mille kohaselt peab komisjon edastama erikomiteele läbirääkimiste käigu jälgimiseks vajaliku teabe ja vajalikud dokumendid, muu hulgas suunised ja seisukohad, mida teised pooled on läbirääkimiste käigus avaldanud ja kaitsnud, aegsasti enne läbirääkimiskohtumisi, et erikomiteel oleks võimalik anda läbirääkimistega seotud arvamusi ja soovitusi ([2]).

Kui lepingud, millega kolmandad riigid ühinevad liidu programmidega, on juba olemas ja sisaldavad komisjonile antud püsivolitust määrata kindlaks konkreetsed tingimused, mida kohaldatakse iga riigi vastavas programmis osalemise suhtes, ning kui komisjoni abistab selles ülesandes erikomitee, tuletab nõukogu meelde, et komisjon peab selle erikomiteega läbirääkimisprotsessi käigus süstemaatiliselt konsulteerima, näiteks jagades tekstide eelnõusid enne asjaomaste kolmandate riikidega toimuvaid kohtumisi ning andes korrapäraselt ülevaateid ja teavet.

Kui lepingud, millega kolmandad riigid ühinevad liidu programmidega, on juba olemas, kuid erikomiteed ei ole ette nähtud, leiab nõukogu, et komisjon peaks samamoodi kaasama nõukogu ja selle ettevalmistavad organid süstemaatiliselt läbirääkimisprotsessi, kui ta määrab kindlaks konkreetseid programmiga „Euroopa horisont“ ühinemise tingimusi.

([2]) 16. juuli 2015. aasta otsus kohtuasjas komisjon *vs.* nõukogu, C-425/13, EU:C:2015:483, punkt 66.

Teisipäev, 27. aprill 2021

Komisjoni avaldus rahvusvahelise koostöö kohta

Komisjon võtab teadmiseks nõukogu ühepoolse deklaratsiooni, mida ta võtab nõuetekohaselt arvesse kooskõlas aluslepingu, Euroopa Liidu Kohtu praktika ja institutsioonidevahelise tasakaalu põhimõttega, kui ta konsulteerib ELi toimimise lepingu artikli 218 lõike 4 alusel erikomiteega.

Nõukogu avaldus artikli 5 kohta

Nõukogu tuletab meelde, et ELi toimimise lepingu artikli 179 lõikest 3 ja artikli 182 lõikest 1, kui lugeda neid koostoimes, tuleneb, et liit saab võtta vastu ainult ühe mitmeaastase raamprogrammi, milles kehtestatakse kõik liidu teadusuuringute ja tehnoloogiaarenduse tegevused. Seega on nõukogu seisukohal, et määruse (millega luuakse liidu teadusuuringute raamprogramm „Euroopa horisont“) artikli 1 lõike 2 punktis c nimetatud Euroopa Kaitsefond, mille puhul on hõlmatud nii teadusuuringute kui ka tehnoloogiaarenduse tegevused, on raamprogrammi rakendav eriprogramm ELi toimimise lepingu artikli 182 lõike 3 tähenduses ja jääb kõnealuse raamprogrammi loomise määruse kohaldamisalasse.